

Echo 33: Van hard werken ga je niet dood, wordt gezegd, maar ziek word je er wel van

Naarmate ik langer in Kameroen woon en werk, ervaar ik een toenemende werkdruk. Dat is deels een gevolg van het succes van ons werk: in de meeste dorpen waar wij werken, slaat het basisgezondheidszorgprogramma (wat een woord trouwens) goed aan. We werken nauw samen met de dorpscomités om de gezondheid van de dorpingen te verbeteren, door o.a. spreekuren en consultatiebureaus, het schoonhouden van de waterbron en het graven van latrines. In één dorp zijn er zelfs meer dan 50 gegraven! Ik blijf er maar sjouwen met cement en betonijzer, fantastisch.

Maar dat is nog niets in vergelijking met de soms chaotische samenwerking met 'hogerhand'. Uit de brief van 13 mei 1985:

'Hier dan weer eens een krabbel uit heet Kameroen. Het was vanmiddag 38° C, een temperatuur om de schaduw op te zoeken. Het lukt me niet om regelmatig achter het briefpapier te gaan zitten. De laatste tijd wordt mijn programma steeds in de war gegooid, niet om ná te vertellen. Zo was er een cursus gepland voor 1 week, voor alle medewerkers, zowel Kameroeners als Nederlanders, aan het gezondheidszorgprogramma. Dat werd één week van tevoren bekendgemaakt, dus heel wat afspraken in de dorpen waren al gemaakt voor die week, dus hup, honderden kilometers rijden om nieuwe afspraken te maken, want telefoon is er niet. Twee dagen vóór de cursus wordt bekendgemaakt, dat het één week is verzet, dus hup, wéér alle afspraken afzeggen en een week lang maar wat aanmodderen.

Nou, die cursus, dat was me wat: georganiseerd in een dorp op 120 km van Batouri. We konden slapen bij de dorpingen en om het leven wat makkelijker te maken, kreeg men van de organisatoren een emmer om je te wassen, 1 kaars als verlichting en 1 rol wc-papier, want dat is in een dorp natuurlijk niet te koop. Ik ben toch maar bij SNV-ers in Bertoua gaan slapen, was toch iets luxueuzer. We begonnen 's morgens om 8 uur en 's avonds om 9 uur was het weer afgelopen. Zelfs op onze vrije dag, 1 mei, was er geen enkel vrij uurtje, dus zijn we er zelf maar tussenuit geknepen om even te gaan zwemmen. Je zou voor de aardigheid de discussies tussen Afrikanen tijdens zo'n cursus eens aan moeten horen (het waren allemaal hoge pieten): er is geen speld tussen te krijgen, iedereen probeert door elkaar heen te praten en ze weten het allemaal beter. In theorie hebben ze alles goed op een rijtje, maar als je ziet wat er in de praktijk van terecht komt, dat is niet te snappen, want ze weten allemaal heel goed wat er moet gebeuren. Op zo'n moment voelen wij, de vrijwilligers, ons volkomen overbodig en dan vraag je je af, of we hier nog wel nodig zijn. Er zijn inmiddels goed

Dorpling, trots op zijn latrine in aanbouw

Met schop en houweel aan het werk, latrines bouwen

opgeleide mensen genoeg, maar als het op de uitvoering van het werk aan komt... Veel hangt ook wel af van het gebrek aan middelen. Onze auto's zijn bijna nog belangrijker dan onze eigen inzet. Dat levert heel wat discussies op tussen vrijwilligers over het nut van ontwikkelingswerk en op welk moment je je als organisatie moet terugtrekken. Daar zijn de laatste woorden hier nog niet over gesproken. Het lijkt veel gemakkelijker om in een rampgebied of iets dergelijks te werken, daar is het nut van je inzet veel duidelijker.

Zo zit ik nu te wachten op een delegatie uit Yaoundé. Ik kwam vandaag om 2 uur thuis en vond een briefje op tafel dat een delegatie om 5 uur vanmiddag hier zou zijn voor een enquête en diner. Er stond geen afzender op, niemand weet wat ze precies komen doen en wie dat eten

verzorgt weten we al helemaal niet, en voor hoeveel personen? In Nederland ren je nog even snel naar de winkel maar hier is dat anders. Vlees kun je alleen om 9 uur 's morgens krijgen, om half 10 is het uitverkocht. Misschien brengen ze een diepvriesmaaltijd mee, haha, bij 38°C.

Het is nu kwart over 6, en nog niemand te zien. Wie weet arriveren ze vannacht wel. Ik heb in ieder geval één bed over, dus dat is geregeld. Zo zie je maar, dat hier nooit iets 'normaal' verloopt. Zo moet ook het programma dat gepland was voor morgen, er weer aan geloven. Het probleem is, dat wanneer je vaak niet op de afgesproken datum verschijnt in de dorpen, dan laten zij het ook afweten. Dus heb ik besloten om vanaf nu het broussewerk vóór te laten gaan, anders kan ik wel opstappen. Zo zie je, de Kameroense samenleving kent heel wat gebreken en dat is vaak maar moeilijk te pruimen voor een Nederlander die bij wijze van spreken 'vanaf de conceptie' gepland is!

Verder doet de SNV er ook nog een schepje bovenop, zodat er heel wat vrije zondagen ingepikt worden voor vergaderingen etc. Zo werk ik vaak wel 13 dagen achtereen om dan één dag uit te kunnen blazen. Je kunt begrijpen dat er van schrijven dan niet veel terecht komt'.

Uit de brief van 4 juni 1985:

'Schandalig lang geleden dat ik een brief heb geschreven, waar er was zo ontzettend veel werk dat ik er echt niet toe kwam. Als niet gelukkigerwijs de nationale feestdag (20 mei) mij te hulp was geschoten, dan had ik zo ongeveer drie weken non-stop, zonder vrije dag, doorgewerkt. SNV vindt het nodig om zijn vergaderingen in het weekend te plannen en in de

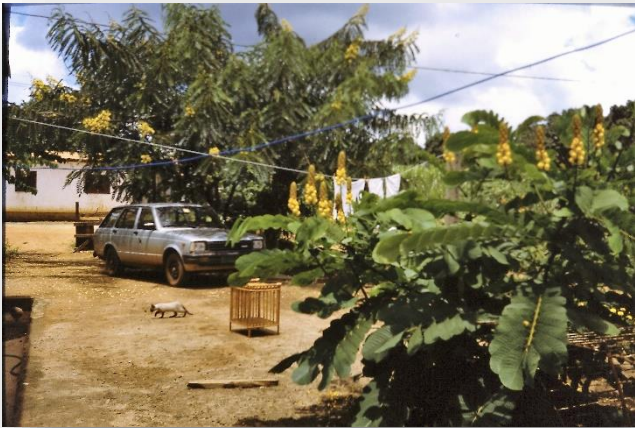
week dan een vol brousse-programma, dan kan er ook tussendoor niet even uitgeblazen worden'.

Dat is toch wel heel veel gevraagd van een ontwikkelingswerker.

'Gisteren heb ik mijn nieuwe auto opgehaald. Ik had graag de kilometerteller op de 100.000 km over willen zien gaan, wat een kilometers, en dat op die vreselijk slechte wegen hier. Maar ik kwam net 800 km tekort, net iets te veel om een extra blokje om te gaan rijden. Ik heb nu een Toyota Starlet familiale, een bestelauto dus, met een hoop bagageruimte, zodat ik nog meer de boot af zal moeten houden om geen geiten, schapen, zakken pinda's en andere handelswaar te hoeven vervoeren. De auto is een half jaar oud, hier en daar al een

klein deukje, dus die hoeft ik er niet meer in te rijden. Compleet met aansteker en radio, nog nooit in zo'n luxe auto gereden. Ik heb inmiddels al een klein kapitaal uitgegeven aan bier en frisdrank, om het voertuig in te wijden. Kinderen uit de buurt kwamen zojuist ook hun deel opeisen. Ik heb hen nu maar naar de kraan verwezen als ze dorst hebben'.

Hard werken en flexibel zijn is niet erg, zo leerde ik thuis al, maar er moet ook wel tijd voor een beetje ontspanning zijn, ik ben niet van elastiek. Het kan dan ook niet uitblijven, of ook ik word

Mijn nieuwe auto op het erf

geveld door een tropische ziekte: amoebendysenterie en later zelfs malaria, ondanks het slikken van profylaxe.

Uit een brief van 1986:

'Het is zondagmiddag, 1 uur en zo'n 36°C in de schaduw, geen weer om je erg druk te maken, het zweet loopt met straaltjes langs mijn rug. Ik ben weer aardig aan het werk geweest deze week, na een weekje lappenmand vanwege amoebendysenterie. Dat is wel een hardnekkige zaak, want gisteren kwam het toch weer terug. In heel Batouri waren geen medicijnen te vinden. Totdat ik bij één van de paters hier aanklopte. Die man heeft helemaal geen medische opleiding maar is een autodidact, een echte boekenwurm. Die heeft me de nodige middelen verschaft en ik voel me nu weer veel beter. Mijn werkgever, de dokter, kwam zonet nog even thuis langs, hij dacht dat ik nog steeds geen medicatie had gevonden, hij kwam met een lading pillen uit eigen voorraad aan'.

In 1986 krijg ik ook een heftige malaria-aanval. Dat heb ik maar niet in een brief naar huis geschreven, mijn familie zou doodongerust zijn geworden. Want ik had thuis in bed aan het infuus gelegen, de

Kameroense vrouwen: altijd aan het werk

gebruikelijke medicijnen hadden nl. geen vat op de hoge koorts en de hevige hoofdpijnen. Ik zag daarna nog weken behoorlijk bleek, want malaria breekt in het lichaam de rode bloedlichaampjes af, en daarmee komt het zuurstoftransport in de knel: met vaak ernstige bloedarmoede als resultaat.

Voor zwangere vrouwen is dat extra riskant, want als gevolg van malaria bevallen zij vaak van een kindje met een laag geboortegewicht. Zulke baby's, op hun beurt, hebben vervolgens weer een hoger risico voor het krijgen van ziektes als malaria.

Het is ongelooflijk, dat deze tropische ziekte nog steeds niet afdoende kan worden bestreden. Zeker nu we hebben gezien, dat in *no time* covid-vaccins zijn ontwikkeld. Is het dan vooral een kwestie van geld, dat er wel is wanneer ook westerse landen worden getroffen door een pandemie, en niet alleen arme landen?

Hard werken onder de tropenzon? Je kunt dat maar beter vermijden.

Ria Verbeek
© Terug naar Batouri
Juli 2021

Maniok stampen, ook zwaar werk!